

14. říjen:
Jiný svátek

*Chávez
proti ďáblovi*

Solidarita

PROTI VÁLCE A GLOBÁLNÍMU KAPITALISMU

ČÍSLO 5

CVVM: Pro referendum 78 % občanů

**Poslanci zamítli referendum
o základnách. Kdo rozhodne o "dočasné
přítomnosti cizích armád" v ČR?**

**Opět
o nás
bez nás?**

1938 - 1968 - 2006

1. Rusko považuje antiraketovou základnu za ohrožení své bezpečnosti. Prohlásilo to už několik jeho oficiálních činitelů s tím, že Rusko přijme příslušná protipatření. Základna vyvolá nové závody ve zbrojení, může poškodit ekonomické a politické vztahy. Nechceme se nechat zatáhnout do konfliktu s Ruskem, protože by byl zcela proti našim zájmům. Pokud by se vyostřilo napětí mezi USA a Ruskem, riskovali bychom úder Ruska proti základně na našem území, především proti radaru. Nebudeme mít dostatečné záruky, že na základně nebudou v budoucnu instalovány útočné zbraně.

2. Zdůvodnění základny hrozbou Íránu nebo Severní Koreje je falešné. Tyto země vědí, že nemohou zaútočit jako první na USA nebo Evropu, protože by se staly cílem ničivé odvety. Jejich vojenské výdaje na armádu jsou ve srovnání s USA a dalšími zeměmi mizivé. O výrobu několika jaderných bomb a jednoduchých balistických raket se snaží proto, aby se mohly bránit útoku USA nebo Izraele hrozbou, že kolem sebe způsobí vážné škody. Výstavba antiraketového systému USA může být naopak součástí příprav na budoucí útok na Írán.

3. Základna nás nijak neochrání před teroristickými útoky, naopak zvýší jejich riziko. Teroristé neútočí balistickými raketami, ale podnikají atentáty na civilní cíle. Existence základen atentátům nezabrání, viz USA, Británie nebo Španělsko. Radarová stanice by se naopak pro svou zranitelnost mohla stát cílem teroristického útoku.

4. Základna by byla vážným omezením suverenity státu. Česká republika by neměla žádný vliv na rozhodování o nasazení antiraket ani právo kontrolovat základnu, nesla by však odpovědnost za vojenské akce USA. Naše politika by byla ještě více vystavena tlakům a manipulacím ze strany velmocí.

5. Americký personál by ne-

podléhal zákonům ČR ani tehdy, kdyby jeho příslušníci spáchali na našem území trestný čin. Na to je řada dokladů z Itálie, Japonska, Jižní Koreje a dalších zemí.

6. Česká vláda ani parlament nemají žádný mandát na schválení základny. Politické strany se této otázce v předvolební kampani až na výjimky úzkostlivě vyhýbaly stejně jako většina médií. Schválení základny by bylo podvodem na voličích.

7. Základna nás neochrání proti útoku balistickými střelami, protože dovede zneškodňovat rakety jen v tzv. střední fázi letu, kdy letí mimo atmosféru. Balistická raketa útočící na nás by byla už ve finální fázi letu, kdy by systém nefungoval. Obrana proti silnějším balistickým raketám ve finální fázi letu zatím neexistuje.

8. Antirakety nejsou jen obrannou zbraní. Umožňují preventivní útok, protože chrání útočníka před odvetou.

9. Žádná povinnost přijmout základnu USA pro nás nevplývá ani z našich závazků vůči NATO ani z dvojstranných dohod se Spojenými státy. O vybudování aliančního antiraketového systému a jeho propojení se systémem USA se zatím pouze diskutuje. Některé státy zapojení do systému USA buď přímo odmítly (Kanada), nebo vůči němu mají výhrady (např. Francie, Německo, do jisté míry také Británie).

10. Vybudování základny nepřinese ČR žádné ekonomické výhody, spíše problémy. Výstavbu a provoz budou zajišťovat skoro úplně většiny americké firmy; základna omezí a naruší ekonomické podnikání ve svém okolí, např. turistiku. Může také poškodit naše ekonomické vztahy s Ruskem a jinými zeměmi.

zdroj:
Iniciativa Ne základnám

ABC proti základně

Zlom & grafika:
M. Šaňfek

Glosa

Viditelný trhá ruku

Svaz průmyslu a dopravy předložil návrh na zrušení placeného volna za pohřeb nebo za svatby. Stejně tak hodlají zrušit placené volno pro zdravotně postižené, kteří se nemohou v době nepříznivého počasí dostat autem do práce. Dále nám naši chlebodárci odmítají placené volno na vyšetření u lékaře, doprovod rodinného příslušníka k lékaři a převoz k porodu manželky.

„Je to hyenismus, svihárna a nemravnost. Jestliže by na pohřeb rodičů či dětí nebylo placené volno, kam se to dostáváme?“, vyjádřil se šéf Českomoravské komory konfederace odborových svazů Milan Štěch (Právo 29. září 2006). Jménem odborů hrozí dokonce „obranou všemi demokratickými prostředky“.

Proč hned tak silná slova? Nebouráte cenný sociální mír, pane? Ti, kteří máme hluboko do kapsy, bychom měli přistoupit na požadavky flexibility a dynamiky trhu, abychom se měli lépe.

Takže, několik elegantních nápadů. Pokud vám má rodit manželka, zkuste ji přemlouvat, aby vydržela do víkendu. Až vaše čtyřleté dítě dostane chřipku, ať neždímá sociální stát, nastartuje bačkůrky a šupajdí do nemocnice po svezích. Mrzáci nechť pilně trénují jízdu na vozečku v závějích. A svatbu si naplánujte na ten samý den, kdy vám umře babička!

-mš-

Kampaň proti základnám pokračuje

11.září se na Karlově mostě konala zatím poslední demonstrace Iniciativy Ne základnám. Zatímco kampaň pokračuje, je třeba se podívat na nejdůležitější argumenty zastánců umístění americké základny v ČR.

Jan Májíček

Symbolické datum, 11.září, si vybrala Iniciativa Ne základnám ke svému protestu záměrně. Cílem bylo vyjádřit nesouhlas s imperiální zahraniční politikou USA, která je dnes určována doktrínou „války proti terorismu“. Ta se zasloužila o rozvrácení Afghánistánu a Iráku, které se zmiňují v občanské válce. Obvyční lidé, kteří toužili po pádu svých utlačovatelů, se místo slibované svobody dočkali jen nového, mnohonásobně většího násilí. Projekt „války proti terorismu“ se ukázal jako naprosto kontraproduktivní, což přiznává i nedávno zveřejněná zpráva amerických tajných služeb.

Jeden z mluvčích iniciativy v projevu řekl: „Proti terorismu je třeba bojovat. Přiměřenými bezpečnostními opatřeními, ale především odstraňováním jeho kořenů a podmínek, které pro něj vytvářejí živnou půdu. Odstraňováním propastných rozdílů mezi bohatými a chudými zeměmi, bojem proti bídě a bezraději, v níž žijí velké skupiny lidí v mnoha částech světa. Odmítáme ovšem takzvanou „válku proti terorismu“, kterou vede a celosvětově prosazuje současná administrativa Spojených států. Tato válka je předmětem ostré kritiky jak ve Spojených státech, tak mezinárodně.“

Na demonstraci se sešlo přes 300 lidí, někteří i s vlastními transparenty. Jako již tradičně, se na akcích Iniciativy setkávají příslušníci všech generací. Magistrát hlavního města pochod z Karlova mostu na Hradčanské náměstí před Pražským hradem zakázal. Důvodem bylo údajné narušení plynulosti dopravy. I přesto se pochod v klidu uskutečnil.

Akce Iniciativy ne základnám "Světlem proti tmě" 11. září 2006

Kampaň

Iniciativa je dnes tvořena 40 organizacemi, které se rozhodly bojovat proti plánu na výstavbu americké protiraketové základny a úvahy o tom, že by se mohlo jednat „jen“ o radar, na celé věci nic nemění. Nicméně od zahájení kampaně v červenci uplynul již nějaký čas, a proto je třeba podívat se na to, jak doposud kampaň probíhala a jaké jsou nejčastější argumenty zastánců vybudování základny.

Petice, pod kterou se podepsalo již přes 6000 občanů, žádá, aby o věci základny bylo vypsáno celostátní referendum. Požadavek je to důležitý ze dvou důvodů. Zaprvé proto, že chceme veřejnou a otevřenou debatu, ve které položí obě strany argumenty na stůl (probereme je za okamžik). Zadruhé proto, že jde o zásadní politické rozhodnutí, které ovlivní přímo i nepřímo život v ČR.

Iniciativa se během léta a v září soustředila na demonstrace a protesty. Celá jejich série, o které jsme psali v minulém čísle *Solidarity*, byla velmi úspěšná. Jistě k tomu přispělo i složení Iniciativy. Jak jsem se

již zmínil, tvoří ji 40 organizací a hnutí a také řada jednotlivců. Je to nejširší aktivistická koalice, která se v moderních dějinách ČR zformovala. Mnohonásobně předčí i kdysi známý INPEG (Iniciativa proti ekonomické globalizaci, organizátor protestů proti zasedání MMF a SB v roce 2000). Jen pro ilustraci, kromě SocSol tvoří iniciativu: Mladí zelení, Nesehnutí, Mezinárodní mírové hnutí, Humanistické hnutí, Vojáci proti válce, Země především, Jihočeské matky, pro-Fem a další. Na začátku stály organizace jen tři.

Nyní ale k argumentům zastánců základny. V zásadě jde o jeden, mající dvě části: Vybudování raketové základny zvýší bezpečnost České republiky a/nebo nás bude chránit před útoky „nevypočitatelných režimů“, zejména Íránu a Severní Koreje.

Írán

Jeden by se domníval, že když v České republice nežije početnější množství muslimů či lidí arabského původu, vyhne se nám jev, který zachvátí země s početnějším zastoupením těchto menšin,

jako je např. Británie, Francie nebo Dánsko. Jde o islamo-fobii. Novou formu rasismu, která demonizuje lidi hlásící se k Islámu. Je to nebezpečný fenomén, jež využívá všeobecné hysterie, která ovládla všechna velká média po útocích 11.září 2001. Jeho obecnou strukturou je toto: jsi Arab/muslim, jsi podezřelý, protože lidé jako ty jsou už od přirozenosti schopní všeho. Jakkoliv takto přesně formulované vyjádření málokdy uslyšíte (vyjma neonacistické a extrémně pravicové politiky), táhne se jako červená nit všemi médii, i těmi českými. A když není v ČR dostatečně velká (a v logice toho i dostatečně nebezpečná) skupina muslimů, sáhne se k jiné osvědčené zbraně: „Nepřítel číhá venku.“

V souvislosti se základnami se straší Íránem. Ten, a především jeho prezident Achmádinežád, jsou vykreslováni v patřičných barvách, aby nikdo nezůstal na pochybách, že zde se soustřeďuje zlo světa. Mediální palba není nepodobná té, která předcházela útoku na Irák. Argumentuje se, že teheránský režim je fanaticky islamistický, odhodlaný rozpoutat nukleární apokalypsu, jakmile získá (a on získá, pokud nezasáhneme) atomovou bombu. Asi málokdo by chtěl žít v náboženském státě, ale sázet na dobrotu těch, kteří mají na svém kontě irácké tažení, je více než ošidné. Pokud pomineme filosofii zavánějící otázkou, kdo má právo rozhodovat, kdo je a kdo není způsobilý operovat s jadernou technologií, zbývá se zeptat, proč zrovna Írán.

Kromě historické antipatie, která má své kořeny v puči v roce 1953 podporovaném CIA, jsou důvody ekonomické a mocenské. V Íránu se antiamerikanismus odráží v posledních úvahách o otevření ropné burzy, na které by se účtovalo

za platby ropy a zemního plynu v eurech. Tento krok má jasnou logiku, neboť EU je největší obchodní partner Íránu (33% z celkového importu/exportu), zamezilo by se ztrátě kupní hodnoty účtovaných dolarových sum díky propadu dolaru vůči světovým měnám a burza by pravděpodobně znamenala příliv přímých zahraničních investic. Podtrženo a sečteno by se jednalo o přímý útok na dominanci dolaru jako jediné měny pro obchod s ropou (a v přeneseném slova smyslu mezinárodní obchod), kdy Amerika financuje svůj rozpočtový a obchodní deficit tisknutím papírových peněz a zadlužováním, aniž by musela více spořit, platit vyšší daně nebo exportovat. Takový krok by velmi pravděpodobně znamenal další znehodnocení dolaru, růst americké inflace a tlak na růst úrokových sazeb, resp. zdražení plateb hypoték a spotřebitelských úvěrů.

Írán dále jasně ukazuje, že v globální ekonomice neexistuje pro suroviny pouze jediný kupec (americké ropné společnosti tak nemohou blokovat režim jako v padesátých letech). Írán například uzavřel s Čínou ohromný kontrakt na těžbu na Jardavanských ropných polích v hodnotě 70 mld. USD. Írán dále postupuje ve vyjednávání s Indií a Pákistánem o stavbě přímého plynovodu. Oba kroky jsou přirozeně trpkou geopolitickou pilulkou pro Washington.

V dubnu tohoto roku dostal Írán nabídku členství v Šanghaiské organizaci spolupráce (SOC). Potenciálními členy jsou též Indie a Pákistán. Tato organizace se zdá být nejdynamičtější se rozvíjející mezinárodní organizací. Jejími zakládajícími členy jsou Rusko, Čína a bývalé Středoašijské republiky. Cílem SOC je autonomní koordinace strategických cílů (ekonomických, surovinových, politických), jinými slovy geopolitická protiváha USA v Asii. Íránský náměstek ministra zahraničí nabídku členství komentoval slovy, že členství jeho země učiní „svět více spravedlivějším“ a „umožní vytvořit plynovou a ropnou alianci mezi Íránem a Ruskem, ve které bude možné společně koordinovat aktivitu“.

Jak je zřejmé, Írán se snaží vytvářet konstruktivní regionální vazby a v jeho zájmu není žádné destabilizující vá-

lečnické křepčení. Když se tedy říká, že Írán by na nás mohl vystřelit, vidíme, že by to postrádalo jakoukoliv logiku. I pokud odhlédneme od ekonomických a politických zájmů, pouhé srovnání vojenského potenciálu Evropy a Íránu nám ukazuje, jaký je neuvěřitelný nepoměr mezi těmito dvěma stranami, o USA nemluvě. Útok Íránu by tak fakticky znamenal jeho naprosté zničení. Z následujícího je vidět, že

Nejsme sami ani první, kdo protestuje proti eskalaci zbrojení. Této demonstrace se v roce 1959 účastnil slavný analytický filosof B. Russell.

Írán tedy není hrozbou ani pro ČR ani pro Evropu.

Rakety nás ochrání

Druhá část argumentu zastánců je, že náš systém ochrání proti balistickým střelám. Tento argument je stejně nepravdivý, jako tvrzení o nebezpečnosti Íránu. Na plánované vojenské základně by mělo být umístěno 10 raket typu Interceptor. Ty jsou schopny zneškodnit nepřátelskou střelu v tzv. střední fázi letu, tedy v době, kdy je mimo atmosféru. Pokud by taková střela byla vypálena z Íránu, systém nás ochrání nemůže, protože v době, kdy by tato střela byla v dosahu raket Interceptor, byla by již v tzv. konečné fázi letu. Zde je obrané zařízení naprosto neúčinné a pokud by neshořelo v atmosféře, bylo by naprosto slepé díky teplu vznikajícímu třením. Antiraketa má totiž dosahovat rychlost až 8 km/s, což ji v atmosféře díky tření vysoce zahřívá.

Obdobná situace by nastala při útoku na Londýn či jiné místo v západní Evropě. Sestupná fáze by nastala dávno

před dosahem raket z českého území a tak by celý systém byl opět neúčinný.

Kromě výše zmíněných faktů je důležité si uvědomit, že celý systém zdaleka není vyzkoušený. Testování doposud probíhalo za tzv. modelových podmínek. Kritici amerického protiraketového systému – vědci v různých oborech (jak uvádí např. Scientists' Letter on Missile Defense z 5.4. 2005, podepsaný 22 předními

vědci v oboru) naopak tvrdí, že veřejnost je klamána, protože podmínky zkušebních střeleckých testů jsou záměrně připravovány tak, aby dopadly úspěšně, a své tvrzení dokládají konkrétními fakty. Poukazují například na to, že střelba většiny testů byla vedena na minimální vzdálenosti do 700 km a výšky okolo 235 km, přitom reálné výšky a vzdálenosti mají být podstatně větší. Balón – cvičný cíl napodobující bojovou hlavici - byl před vypuštěním vyhříván, aby byl pro infračervený senzor prostředku EKV (Exoatmospheric Kill Vehicle – modul, který naráží do nepřátelské střely a ničí ji silou nárazu) více tepelně kontrastní a tedy snáze detekovatelný. Během testů byly na cvičných cílech používány přijímače GPS spolu s rádiovými transpondéry, které vysílaly údaje své vlastní polohy, jež sloužily jako rádiový naváděcí maják a byly využívány pro navedení antiraket. Reálné bojové hlavice však neponesou žádné prostředky, které by vykřikovaly: „tady jsem a chyt' mě“. Proč taky? Antirakety pro účely testů

dosahují maximální rychlosti 2,2 km/s, zatímco plánovaná rychlost operačních antiraket má být vyšší než 8 km/s. Tato zvýšená rychlost antirakety zkrátí čas, po který senzor prostředku EKV musí rozlišit mezi pravou bojovou hlavici a hlavicemi klamnými, a který má na provedení odpovídajícího manévru pro zajištění kontaktního zásahu, asi na polovinu. Největším nepřítelem vestavěné elektroniky a senzorů jsou obrovská přetížení v době, než antiraketa dosáhne maximální rychlosti. Předpokládá se, že třístupňová raketa udeří do bojové hlavice zhruba 10krát větší silou než dvoustupňová raketa, která je využívána při testech.

Pokud Iniciativa argumentuje, že se jedná o systém, který nefunguje, proti hrozbě, která neexistuje, nelze jinak, než jí dát za pravdu.

NATO

V posledních týdnech se zastánci snaží vyklíkovat z těžké situace tím, že chtějí rozhodnutí o základnách nějakým způsobem napojit na struktury NATO. Jeho summit v Rize, který je plánován na listopad tohoto roku, se má otázkou možných základen na českém území zabývat. Pokud by základna opravdu spadala pod NATO, žádnou výraznou změnu by to neznamenalo. Vzhledem k tomu, že technologii antibalistických střel mají na této úrovni jen Američané, byl by celý komplex a jeho správa v jejich rukou. Asi málokdo by vážně uvažoval o tom, že by jedno z největších vojenských tajemství USA vydaly do rukou někoho dalšího.

I v případě základny NATO platí pořád stejná otázka. Kdo je ten údajný nepřítel, proti kterému nás má chránit?

Začlenění raketové základny do „obran NATO“ může odpůrcům základen situaci jen zkomplikovat. Nejen, že ubude podpora minimálně jedné parlamentní strany (Zelených), ale celá argumentace se bude nutně soustředit na povahu NATO. Ale vlastně proč ne, pokud jsme se dokázali argumentačně vypořádat s institucemi jako je MMF a Světová banka či WTO, nemělo by pro nás být NATO nijakou překážkou. Zvláště pokud Iniciativa Ne základnám bude nadále růst.

Chávez proti d'áblovi

Venezuelský prezident Hugo Chávez zase jednou způsobil rozruch. 20. září mluvil před valným shromážděním OSN. Zde vám překládáme začátek projevu (cca. pětinu celého proslovu) z originálu:

„Paní předsedkyně, excellence, hlavy států, hlavy vlád a vysokí vládní představitelé světa!

Velmi dobré ráno všem.

Na prvním místě bych chtěl vyzvat se vši úctou všechny ty, kteří ještě nečetli tuto knihu, aby ji četli. Noam Chomsky. Jeden z nejuznávanějších intelektuálů Ameriky a světa. Chomsky.

Jedno z jeho posledních děl, „Hegemonie nebo přežití – imperialistická strategie Spojených států“. Vynikající práce pro porozumění toho, co se stalo ve světě během 20. století a co se děje dnes, a největší hrozby, která se dnes vznáší nad naší planetou. Hegemonická ambice severoamerického imperialismu ohrožuje samotné přežití lidského druhu.

Ohledně této hrozby nadále bijeme na poplach a apelujeme na národ Spojených států samotný a na národy světa, aby tuto hrozbu, která nad námi visí jako Damoklův meč, zastavily.

Měl jsem v plánu předčítat kapitolu z této knihy, avšak vzhledem k časovému omezení raději zůstanu u doporučení.

Čte se dobře, je velice dobrá, paní předsedkyně, zajisté ji znáte. Vyšla v angličtině, v němčině, v ruštině, arabštině. (Potlesk)

Já se domnívám, že by ji měli číst v první řadě bratři a sestry občané Spojených států, neboť tuto hrozbu mají ve vlastním domově.

Dábel je doma, d'á-

bel, samotný d'ábel je doma. Včera přišel d'ábel sem. (Potlesk)

Včera tu stál d'ábel. (Pokřikuje se, smích) Toto místo ještě smrdí sírou, tento pult, odkud teď musím mluvit.

Včera, dámy a pánové, z této tribuny pan prezident Spojených států, kterého já nazývám d'áblem, mluvil jakožto majitel světa.

Bylo by na místě, aby včerejší projev prezidenta Spojených států analyzoval psychiater. (Smích)

Jako mluvčí imperialismu prezentoval své recepty k udržování dnešního vzorce nadvlády, vykořisťování a vyrabování

národů světa...“

Chomského kniha vyskočila v prvních dnech po Chávezově projevu v internetovém knihkupectví Amazon.com na první místo bestsellerů.

Český překlad knihy vyšel letos v nakladatelství Mladá fronta pod názvem „Hegemonie nebo přežití - Americké tažení za globální nadvládou“, 352 stránek, vázaná, doporučená cena 299 Kč.

Ve svém projevu se Chávez ukazuje jako ten, kdo je: radikální antiimperialista a obránce chudých se silícími tendencemi k demokratickému socialismu. Označuje jako

své bratry a sestry na jedné straně neoliberální sociálně demokratické prezidenty Brazílie a Chile nebo autokratického Castra a na druhé straně chudé např. v Libanonu, ale také ve Spojených státech.

Kolísa tak mezi řešením „zeshora“ a „zdola“. Klíčem k pochopení vývoje Cháveza je dělnické hnutí v samotné Venezuele. Toto hnutí ho podporuje, zachránilo ho např. před pučem organizovaným za podpory USA. Ale také ho tlačí k levici a žádá přímou demokracii a dělnickou samosprávu ve státních podnicích. Zatím ho toto hnutí pokaždé posouvalo dále doleva, a to také souvisí s neschopností Spojených států „sjednat pořádek“ na „svém vlastním dvorku“, v Jižní Americe. Americký debakl v Iráku a Afganistanu a taktéž v Libanonu nechává otevřené dveře pro sílící alternativu proti dnešnímu stavu věcí.

Podle slov Cháveza ze stejného projevu:

„Všude vidí imperialisté extremisty. Ne, nejsme extremisty, nýbrž svět se probouzí. A všude se my, národy, bouříme.“

Mám dojem, pane imperialistický diktátore, že zbytek svého života budete žít jako v noční můře, protože kamkoliv se podíváte, povstaneme my. Povstáváme proti severoamerickému imperialismu, voláme po úplné svobodě světa, po rovnosti mezi národy, po respektování suverenity národů.“

Thomas Franke

Předplatte si Solidaritu

Zaujaly Vás články v tomto čísle? Předplatte si Solidaritu a dostáváte aktuální číslo vždy, když vyjde. Časopis Solidarita se snaží přinášet zprávy z protiválečného a antikapitalistického hnutí, stejně jako analyzovat situaci v ČR. Jsme otevřený časopis, který přivítá Vaše příspěvky. Kontaktujte nás!

Jiný svátek

28. října 1918 tančili lidé v ulicích Prahy a oslavovali tak blížící se mír a založení samostatného československého státu. Dnes sice tento den již nikdo v ulicích netančí, nicméně pořád je připomínán jako jeden z důležitých dní v roce. Konají se projevy politiků, prezident rozdává vyznamenání a je volno.

Na 14. říjen 1918 si oproti tomu téměř nevzpomene. Přesto nešlo o nevýznamný den. Proběhla generální stávka (již druhá toho roku) a byla vyhlášována republika. Republika sice tedy ještě nevznikla, přesto může být 14. říjen považován za symbol alternativního založení československého státu, založení, které vycházelo z dělnického radikalismu na konci 1. světové války a krátce po ní. V čem byly tyto alternativy odlišné?

28. říjen

1. republika je dnes vysoce hodnocena, často se hovoří o „jediné demokracii ve střední Evropě“. Tento pohled vypadá velice neproblematicky. Přesto si 1. republika nesla dva problémy již při svém založení a ty se jí měly stát osudnými. Prvním z nich byl vztah k českým Němcům, kteří tvořili zhruba 1/3 jejího obyvatelstva, druhým její závislost na Dohodě. Tyto problémy souvisí s tím, jaké síly k jejím založení vedly.

Na domácí scéně byl 28. říjen vítězstvím českého národního hnutí, které bylo dominováno českými měšťanskými (nebo buržoazními, tyto výrazy byly užívány jako protějšek ke stranám dělnickým) stranami. Ty tvořily hlavní sílu v Národním výboru, kde sice byly hojně zastoupeny i socialisté, ale spíše svými umírněnými zástupci a rozhodně neurčovali jeho politiku.

Toto vítězství však budilo nedůvěru a odpor českých Němců. Češi, kteří byli za Rakouska – Uherska znevýhodňováni, teď měli ukázat, zda dokáží být velkorysejší než předtím Němci. A představitelé českých buržoazních stran zde zcela selhali. Nepodařilo se naplnit ani Masarykovy původní představy a sliby, pozice českých Němců se během času dokonce spíše zhoršovaly. Ani to nestačilo. Podařilo se jim proti sobě popudit i významnou část dalších národů – Poláků, Maďarů (s těmito státy vedlo Československo hned v prvních letech své existence válku) a dokonce Slováků, kteří měli být oficiálně „větví národa československého“. Když se 20 let po svém založení Československo rozpadalo, vřelo to v něm podobně jako dříve v Rakousku – Uhersku.

Jiný problém mělo postavení zahraničního odboje. Ten, představovaný zejména T.G. Masarykem, orientoval svou diplomatickou i vojenskou aktivitu na vojenské vítězství mocností Dohody. Ta měla poté umožnit a zajistit existenci samostatného státu. To se skutečně povedlo. Důležitou slabinou však bylo, že podpora Dohody pro tento projekt kolísala podle jejich vlastních momentálních zájmů. To se projevilo již záhy po válce např. ve sporech s Polskem o Těšínsko. Mocnosti, které československo vytvořily, se cítily naprosto oprávněny také rozhodovat o jeho další existenci. To se nejvíce ukázalo v případě Mnichova.

14. říjen

Tento vývoj však nebyl jediný možný. Další možnost byla ve výzvách, které vůči novému státu vznášelo radikální dělnické a socialistické hnutí. Poslední roky války a první roky republiky patří k nejbouřlivějšímu období českých dějin. V letech 1917-18 se odehrály stovky protestních akcí, hladových demonstrací a stávek, počet stávkujících byl dosud největší. Roku 1918 se také odehrály hned dvě generální stávky, v lednu a v říjnu.

Na radikalizaci dělníků reagovalo i socialistické hnutí. Začaly se obnovovat skupiny a časopisy, které během prvních let války zanikly (ať už kvůli zákazu nebo jen obavám z represe). Národní socialisté se navíc sblížili s anarchisty a dostali se do čela některých dělnických akcí. V dvouletí 1917-18 se také stále více mluví o slučování socialistů, což bylo předtím nepředstavitelné. Roku 1918 vzniká nejdříve Česká strana socialistická (složená zejm. z anarchistů a národních socialistů), poté

Socialistická rada, ve které jsou zastoupeni čeští socialisté i sociální demokraté.

Roli Socialistické rady chápali socialisté různě. Pro část socialistů představovala pouze příležitost posílit svou pozici v Národním výboru. V radikálnějším pojetí však mohla být k Národnímu výboru i alternativou. Jisté je, že se s Národním výborem několikrát střetla a podařilo se jí dosáhnout některých ústupků. Nejvýznamnějším střetem byl právě 14. říjen 1918.

Tento den se měla uskutečnit generální stávka proti vývozu životních potřeb z českých zemí (české země v rámci Rakouska – Uherska dopláceli na válku více než jiné země, ke konci války pak odvody ještě přitvrdily). S touto podobou akce byl Národní výbor srozuměn, dokonce ji částečně inicioval. Příprav se však chopili radikálové a celý protest spojily s proklamací samostatné československé republiky. Už to znamenalo výzvu Národnímu výboru, jeho představitelé dosud odmítali charakter budoucího státu určit. Trvali však na tom, že vše, co souvisí s utvořením státu, spadá do jejich kompetence. Navíc jeden z oběžníků, které Socialistická rada v rámci přípravy akce vydala, byl také adresován českým Němcům. Formuloval jej hlavně Šmeral a sliboval Němcům dokonce možnost sebeurčení. To byl již zcela nepřijatelné. Představitelé Národního výboru se pokusili na poslední chvíli akce odvolat, na to však bylo již pozdě.

Stávka byla na mnoha místech úplná, železničáři pasivní rezistencí bránili nákladním vagónům v odjezdu z Čech. Ač se radikalnost akce lišila, republika byla skutečně na mnoha místech prohlášena. Rakouské úřady se soustře-

dily hlavně na to, aby zabránily jejímu vyhlášení v Praze. To se jim skutečně podařilo – centrum Prahy, kam se měli sejít demonstranti z dělnických předměstí, bylo obklíčeno vojskem. Tím měla celá akce vyznít do prázdna. Měšťanské strany pak zahájily kampaň v tisku, zaměřenou hlavně proti Šmeralovi a donutily Socialistickou radu ustoupit. Ta se od té doby omezila na práci uvnitř národního výboru a její význam postupně upadal.

14. říjen však nebyl pokusem o státní převrat. S 28. říjnem ještě nikdo nepočítal. S koncem války se počítalo až někdy na jaře 1919, kdy do ní měly výrazněji vstoupit američtí vojáci. 14. říjen měl být pouze počátkem dlouhodobějších akcí, které by se na tuto dobu připravovaly. s tím souvisela vlastní představa fungování státu. Mezi radikalizovanými dělníky již delší dobu zněly požadavky po jeho socializaci. Neexistovala jednotná představa, jak konkrétně má socializace vypadat, zdá se však, že šla poměrně hluboko. Nešlo totiž pouze o úpravu mezd či pracovní podmínky, ale i o spoluúčast na vedení podniků a podíl na zisku.

14. říjen tak připomíná alternativu socializace českého státu. Ač se dnes zdá neuskutečnitelná, hnutí, které ji prosazovalo, bylo velice silné. Měšťanské strany i umírnění socialisté se vyhýbali střetu, volili spíše zdržovací taktiku a slibovali splnění části požadavků. Obě alternativy spolu soupeřily až dokonce roku 1920. Pak radikální hnutí postupně utichá. 14. říjen si však zaslouží být připomínán přinejmenším stejně jako den o dva týdny pozdější.

Jan Růžička

Jsme aktivní v hnutí proti základnám USA

Organizujeme protesty proti Bushově "nekonečné válce"

Jsme aktivní v hnutí proti globalizaci korporací

Jsme proti školnému, deregulaci nájemného, sociálním škrtům

ZDOLA

PROTI

GLOBÁLNÍMU

KAPITALISMU

- ☐ Chci více informací o SocSol a jejích aktivitách
- ☐ Chci se připojit ke skupině Socialistická Solidarita

Jméno:.....

Adresa:.....

Telefon:.....

E-mail:.....

Vyplněný ústřížek pošlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6.

PŘIDEJTE SE K SOCSOL!

Za čím stojíme

Proti kapitalismu

Kapitalismus dnes nedokáže řešit nejzákladnější problémy lidské společnosti či přímo jejich řešení znemožňuje. Tím nejenže brání dalšímu pokroku na cestě ke svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti, nýbrž ohrožuje i samu existenci lidstva. Celá dnešní společnost žije z výsledků práce námezdně pracující většiny obyvatelstva.

Pouze kolektivní převzetí celospolečenského bohatství pracujícími a demokratické plánování, řízení výroby a distribuce jejich výsledků mohou vést k svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti.

Dnešní systém je v principu nereformovatelný. Struktury současného parlamentu, armády, policie a soudní moci byly vytvořeny vládnoucí třídou a jsou konstruovány tak, aby bránily její výlučné postavení.

Stejně odmítavý postoj zaujímáme k minulému režimu z let 1948-89 (a také k ostatním režimům ve východní Evropě, Číně, apod.), který nepovažujeme za socialismus, nýbrž za státně byrokratickou formu kapitalismu. Místo toho se hlásíme k tradici levé opozice proti těmto režimům.

Za socialismus zdola

Podporujeme boje pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, za bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení, za rovný přístup ke vzdělání a informacím a všechny jejich ostatní emancipační snahy. Místo parlamentní politiky prosazujeme alternativu nezávislé aktivity pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací, apod.

Jen sami pracující mohou dosáhnout svého vlastního osvobození. Místo institucí kapitalistického státu navrhujeme systém společenské samosprávy, tedy úplné rozšíření demokracie do všech sfér společenského i hospodářského života.

Solidarita

Úsilí o socialismus je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví pracující různých zemí, různé barvy pleti, různé národnosti, různého pohlaví, sexuální orientace či profese. Podporujeme tedy kampaně a boje proti rasismu, za úplnou politickou i ekonomickou rovnost žen a mužů, proti diskriminaci homosexuálů a lesbiček, apod.

Fašismus považujeme za akutní hrozbu pracující třídy a svobodám a demokratickým právům, které v minulosti vybojovala. Boj proti fašismu je pro nás navýsost aktuální a prioritní.

Revoluční organizace

Abyste bylo možno efektivně prosazovat tyto myšlenky, je třeba, aby se nejbojovnější částí pracující třídy, studentstva a mládeže zorganizovaly v revolučně socialistickou stranu, jejíž zárodkem chceme být. Vybudovat takovou stranu je možné pouze účastí ve skutečném dělnickém hnutí a aktivitou v masových organizacích pracující třídy – například v odborech.

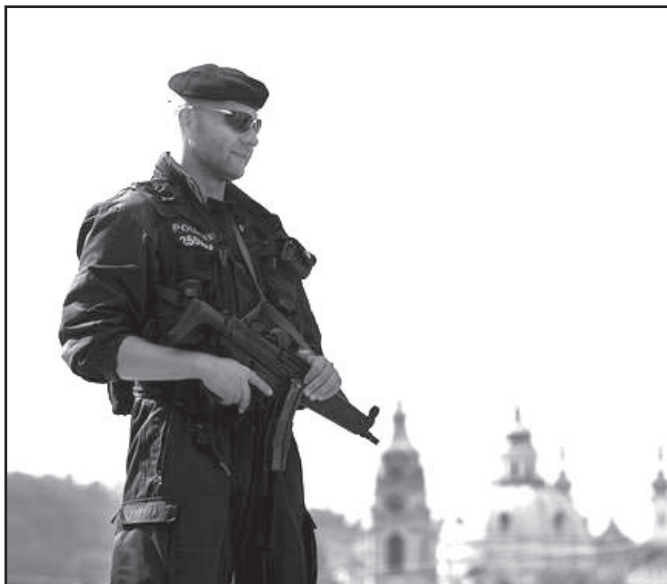
Ostatním pracujícím chceme v praxi ukázat, že zájmy reformistických předáků odborů, sociální demokracie nebo komunistické strany nejsou totožné s jejich zájmy. Vyzýváme všechny, kdo souhlasí s našimi základními tezemi, aby se k nám připojili.

Langerův stát strachu

Ve středu 20. září úřadující ministr vnitra Ivan Langer šokoval veřejnost prohlášením, že dostal z nejménovaného novinářského zdroje SMS o tom, že v rámci vyšetřování úniku tzv. Kubiceho zprávy bylo odposloucháváno nejméně 20 novinářů a politiků. A nejen to. Z téhož důvodu mají být prý také odposlouchávány Český rozhlas, ministerstvo vnitra a dokonce i budova Poslanecké sněmovny! Jde prý o „dračí vejce“ předchozí, tedy paroubkovy, vlády.

Pro prošetření zákonosti odposlechů byl osloven člověk podle našeho právního řádu nejpovolanější, nejvyšší státní zástupkyně JUDr. Renata Vesecká. Ta v nedělním televizním vystoupení prohlásila, že s ohledem na průběh vyšetřování nemůže potvrdit ani vyvrátit existenci odposlechů politiků a novinářů. K žádným protiprávním odposlechům ze strany policie a IMV však nedochází. Rovněž tak Poslanecká sněmovna ani Český rozhlas nejsou odposlouchávány. Bublina tedy splaskla.

Ale jaký to všechno mělo smysl? Proč ministr Langer v

Langerova půlhodinka nenávisti?

klidu nevyčkal zjištění státního zastupitelstva, místo aby se veřejně pouštěl do takovýchto závažných obviňujících spekulací?

Nečinil tak náhodou proto, že se blíží komunální volby a část voleb senátních?

Bublina tohoto typu není u nás něco zase tak nezvyklého. Vzpomeňme například na kauzu Mlýn. Tak se nazýval policejní útvar, který měl být údajně úkolován přímo bývalým premiérem (a před tím ministrem vni-

tra) Stanislavem Grossem. Pro policii ČR pak měli někteří představitelé ODS nelichotivou, a dlužno dodat stupidní, přezdívkou „GROS-STAPO“. Samozřejmě i tato kauza se ukázala být pouhý bluf.

A to raději nemluvíme o tzv. Kubiceho zprávě před letošními parlamentními volbami. Ach, něco tak nehorázného, podlého a nízkého, prostě k zblití!

Znovu se ptám, jaký to všechno má smysl?

Inu, lid v českých zemích se začíná orientovat v politice. Pomaloučku, ale přece. Leckomu už to v hlavě počíná zapalovat. A program na evropské poměry radikálního, až extrémního, neoliberalismu české pravice tak přestává přitahovat. Dokonce začíná být, a zcela oprávněně, pocíťován jako hrozba. Sociální demokracie, ač vůči neoliberalismu nejen defenzivní, ale ve stále vzrůstající míře ústupná (platí pro celou SI, nejen ČSSD), se tak jeví jako menší zlo. Pravice se s tím pochopitelně nechce smířit. Vidí, že na programové frontě, území seriózního poli-

tického boje, začíná prohrávat. Snaží se tedy politický zápas přenést jinam. Tam, kde to je pro ni výhodné. Do světa podpásových úderů, účelových polopravd i prach-sprostých lží. A mobilizuje svého mocného spojence, strach. Možná si ještě pamatujete tzv. Mobilizaci těsně před volbami v roce 1998 „Volám všechny muže a ženy této Země!

Volám všechny, kteří chtějí žít svobodně!

Zítřka bude pozdě, přijďte dnes,

VOLTE ODS !!!!

Co znamená tato výzva jiného, než varování, že demokracie je v ohrožení? Prý ze strany ČSSD. Na poslední chvíli se tehdy pravice pokusila zvrátit přesvědčení občanů, podepřené jejich vlastní zkušeností s vládou, která podvodníkům a gaunerům všeho druhu dopomohla k pohádkovému bohatství, na úkor ostatních, kterým zanechala akorát zplundrovanou a vydrancovanou zemi. Jak po nájezdu Tatarů! Toto všechno se pravice pokusila přebít úderem na citlivou strunu. Na strach z návratu starých pořádků. Iracionální strach. Rozum pochopitelně velel nezvolit již více ty, kteří dokázali jedině. Svoji kolosální ...

Ovšem iracionální strach bývá přirozeným spojencem těch, kteří zakroutili demokracii krkem, nebo o to usilují, nebo se snaží tuto alespoň přiškrtnout. Nehrozí tak v případě, kdyby se ODS dostala k moci, že budou vytvářeny různé pseudokauzy, které se stanou záminkou ke zneužití vnitřních složek proti politické konkurenci? Tedy přesně to, co se neúspěšně pokoušela připsat sociální demokracii?

Dan Koval

Předplatte si Solidaritu

☐ Chci si předplatit 6 následujících čísel za 100 Kč.

☐ Distribuční předplatné - chci si předplatit exemplářů časopisu.

Jméno:.....

Adresa:.....

Telefon:.....

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6, nebo objednávejte na solidarita@socsol.cz